

میزان رعایت کرامت انسانی مددجویان در ایران

مجری: دکتر لادن ناز زاهدی

گروه: علوم پیراپزشکی

سال شروع: ۱۳۹۵

سال پایان: ۱۳۹۵

چکیده

مقدمه

حفظ کرامت انسانی مددجو، زیربنایی‌ترین اصل اخلاق حرفه‌ای پزشکی و پرستاری است و در کلیه بیانیه‌ها، منشورها و کدهای اخلاقی ارائه‌شده در چارچوب نظام سلامت کشور، ازجمله نقشه جامع علمی سلامت جمهوری اسلامی ایران مورد تأکید قرار گرفته است.

به‌طور کلی، در متون علمی کرامت انسانی در سطوح مختلفی اعم از حقوق بشر، قوانین حقوقی شامل قوانین اساسی و مدنی کشورها، اجتماع و بحث عدالت اجتماعی، گروه‌های تخصصی خاص اعم از پزشکی و پرستاری و فردی (مراقبت) مورد توجه قرار گرفته است و این موضوع نشان‌دهنده آن است که این مفهوم به علت گستردگی خود، قابلیت بررسی در لایه‌های مختلف را دارد.

روش‌شناسی

در این مطالعه، ابتدا مفهوم و مصادیق کرامت انسانی در منابع علمی دسته‌بندی شد. به شرحی که در پی می‌آید، در مرحله بعد میزان توجه به آن در اسناد بالادستی کشور و در مرحله سوم میزان رعایت کرامت انسانی مددجویان در ایران، به روش مرور منابع داخلی و خارجی تدوین شد. در پایان با استفاده از یافته‌های مرور منابع و انجام بحث‌های گروهی با حضور متخصصان (روش Focus Group Discussion یا FGD) به میزان حدود ۷۰ نفر/ ساعت، چارچوب چالش‌های موجود با استفاده از روش gap analysis به شرح مندرج در بخش بعد تنظیم شد. سپس وضعیت کلی ترسیم گردید و در مورد هر چالش، وضعیت مطلوب حل آن بیان شد و در پایان، راه‌کار رسیدن از وضع موجود به وضع مطلوب (حل چالش/ پر کردن شکاف) پیشنهاد گردید.

یافته‌ها

در این مستند پژوهشگر به‌طور جامع تمام جوانب کرامت انسانی را مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار داده است و به‌طور مناسب واژه‌شناسی کرامت انسانی شرح داده و کرامت انسانی از نگاه قرآن کریم، قوانین بین‌المللی، در حوزه اخلاق پزشکی، در اخلاق پرستاری و اسناد بالادستی مورد بررسی قرار داده است. همچنین سطوح مختلف کرامت انسانی در متون علمی و متون داخلی را ارزیابی کرده است.

درنهایت، پژوهشگر تلاش کرده است که چالش‌های موجود، راهکارهای اجرایی شدن آن و تحلیل فرصت‌ها، تهدیدها، قوت‌ها و ضعف‌های آن را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهد و وضعیت فعلی مسئله، روند گذشته، حال و آینده را از لحاظ گروه‌های مخاطب، اثرات اقتصادی، اجتماعی و محیط سیاسی مورد بررسی قرار داده است.

بحث و نتیجه‌گیری

مقوله حفظ و ارتقای کرامت انسانی مددجو نه تنها به عنوان یک وظیفه و الزام اخلاقی حرف درمانی مراقبتی، بلکه به مثابه کمال مطلوب و آرمان اخلاقی این حرفه مقدس، مفروض است. بر این اساس، در صورت تحقق این مهم در عمل، علاوه بر افزایش رضایت شغلی کارکنان نظام سلامت، ثمرات مثبت آن در ابعاد سلامت روانی، اجتماعی، معنوی و کیفیت زندگی آن‌ها مشهود بوده و از این رهگذر در تأمین سلامت کل جامعه نیز ایفای نقش خواهند نمود.

از جمله کارهایی که می‌توان برای ارتقای کرامت انسانی مددجویان انجام داد شناسایی مهم‌ترین علل ناکارآمدی (یا کارآمدی نسبی) برنامه‌های حاکمیت بالینی، بیانیه‌ها، منشورها و کدهای اخلاقی در جهت تحقق همه‌جانبه حفظ کرامت انسانی مددجویان، تدوین دستورالعمل بالینی و خط‌مشی اختصاصی، حفظ و ارتقاء کرامت انسانی در نظام سلامت، بازبینی معیارهای ارزشیابی عملکرد حرفه‌ای و استخدامی عاملین حرف مراقبتی درمانی، آموزش و بهره‌مندی از رسانه‌های سلامت محور و برگزاری دوره‌های بازآموزی و توانمندسازی در این خصوص است.

کلیدواژه: کرامت انسانی، مددجوی، اخلاق حرفه‌ای، حقوق بشر، عدالت اجتماعی.